

Ar pep pouezusañ

Ar Brezel-bed kentañ (1914-1918)

Derc'hel soñj

1. Ar feulster en talbenn

- Brezel war-blas pe **brezel an trañcheoù**
1916 : Verdun, ar Somme
- Armoù nevez gouest d'ober distrujoù bras (gaz, kirri-arsailh...)

2. Ar feulster en adreñv

- **Feulster war ar sivil** en tachennoù aloubet (preizhadegoù, labourioù ret, gwalloù merc'hed)
- **Gouennlzh an Armenianed**

3. An holl o kemer perzh

- **70 milion a soudarded** (Europiz, pobloù an trevadennoù, Amerikaned)
- **Ekonomiezh brezel renet gant ar Stad** (fardañ armoù, amprestiñ, labour ar merc'hed)

BREZEL TOTAL FEULSTER BRAS-SPONTUS

4. Goude ar brezel

- **Un disoc'h spontus**
 - 9 milion a dud lazhet, 6 milion a dud mac'hagnet
 - an talbennoù : tachennoù dismantret
- **Emsavioù dispac'hel en Europa**
1917 : dispac'h Rusia hag ar gomunouriezh lakaet da dalvezout
- **Ar peoc'h lakaet dre heg war ar re drec'h** gant ar re drec'h
 - 1919 : **feur-emglev Versailles**
 - kartenn nevez Europa, a c'halle sevel **bec'h** diwarni

Gerioù-alc'hwez

- Arsav-brezel
- Gouennlzh
- Brezel fiñv-difiñv
- Brezel war-blas
- Brezel total
- Dispac'h Rusia
- Feulster a-vras

Deiziadoù pennañ

- **1914-1918** : Brezel-bed kentañ
- **1915** : gouennlzh an Armenianed
- **1916** : emgann Verdun
- **1917** : dispac'h Rusia
- **11 novembre 1918** : arsav-brezel
- **1919** : feur-emglev Versailles

Tud pennañ

■ **Lenin** (1870-1924). Savet en deus ar Strollad bolchevik e 1912. E penn dispac'h miz Here e 1917.

■ **Thomas W. Wilson** (1856-1924). Prezidant ar Stadoù-Unanet (1913-1921). Divizet en doa mont d'ober ar brezel e 1917. Bet en doa ur perzh bras er feurioù-emglev evit ar peoc'h.

■ **Leon Trotsky** (1879-1940). Prezidant sovied Petrograd. Aozet en doa dispac'h miz Here gant Lenin.

Evit mont pelloc'h

DA LENN

- H. Barbusse, *Le Feu*, 1916.
- V.-J. Mesropian, *J'avais six ans en Arménie*, L'Inventaire, 2007.
- E. M. Remarque, *À l'Ouest rien de nouveau*, 1929.
- J. Tardi, *C'était la guerre des tranchées*, Castermann, 2000.
- *Ar Brezel bras*, TES, 2015.

DA WELET

- F. Dupeyron, *La Chambre des officiers*, 2000.
- J.-P. Jeunet, *Un long dimanche de fiançailles*, 2004.
- C. Carion, *joyeux Noël*, 2005
- S. Kubrick, *Paths of glory* (Les sentiers de la gloire), 1957
- Renoir, *La grande illusion*, 1937
- JF Delassus, *14-18 Le bruit et la fureur*, 2008

Ar pep pouezusañ

Ar renadoù totalitaer er bloazioù 30

Derc'hel soñj

Ideologiezhoù disheñvel

URSS

- Un totalitaerezh a renkad : ur gevredigezh hep renkad m'eo ingal an dud
- Ur raktres etrebroadelour : skignañ an dispac'h

ALAMAGN

- Un totalitaerezh gouennelour hag enep-yuzev : puraat ar bobl alaman, anezhi ul lodenn eus an dreistgouenn, an Arianed
- Ur politikerezh emled : aloubiñ an egor bevañ

Ur mont en-dro heñvel

URSS

Stalin

Strollad komunour an Unaniezh soviedel

NKVD

Propaganda, aozadurioù yaouankizoù

Goulag

Penn holc'halloudek

Ur strollad hepken

Polis politikel

Kevredigezh enframmet

Spont

ALAMAGN

Hitler, ar Führer

NSDAP pe **strollad nazi**

Ar Gestapo

Propaganda, aozadurioù yaouankizoù

Kampoù-tolp

Gerioù-alc'hwez

- Azeulerezh den
- Egor bevañ (Lebensraum)
- Naziegezh
- Propaganda
- Renad totalitaer
- Stalinouriezh
- Spont

Deiziadoù pennañ

- **1924-1953** : Stalin e penn URSS
- **1933-1945** : Hitler e penn Alamagn
- **1935** : lezennoù Nürnberg
- **1937-1938** : spont bras Stalin

Tud pennañ

■ **Lenin**
(1870-1924).
E penn URSS eus 1917 da 1924.

■ **Stalin**
(1879-1953).
E penn URSS eus 1924 da 1953.

■ **Hitler**
(1889-1945).
Mestr meur an Alamagn nazi eus 1933 da 1945.

Evit mont pellor'h

DA LENN

- G. Orwell, *1984*, Gallimard, Folio, 1972.
- G. Orwell, *La Ferme des animaux*, Gallimard, Folio junior, 1989.
- K. Taylor, *Inconnu à cette adresse*, Le Livre de poche, 2004.
- F. Ullman, *L'Ami retrouvé*, Gallimard Jeunesse, Folio junior, 2007.

DA WELET

- C. Chaplin, *Le Dictateur*, 1940.
- M. Dugain, *Une exécution ordinaire*, 2010.
- David Lean, *Le Docteur Jivago*, 1965.
- Dennis Gansel, *Ar Wagenn*, 2008 (*Die Welle*, film alaman troet e brezhoneg e 2009).
- Mathieu Schwartz, *Staline, Le tyran rouge*, 2007

Ar pep pouezusañ

An Eil Brezel-bed, ur brezel peurziskar

Derc'hel soñj

Ur brezel total

Ur brezel ideologel

- **An Ahel** : lakaat e grabanoù war douaroù an enebour a-benn brasaat e egor bevañ
- **Ar Gevredidi** : distrujañ an diktaturiezhoù a-benn lakaat ar frankiz hag an demokratelezh da vezañ trec'h

Ur brezel-bed

- Emgannoù en Europa, en Afrika, en Azia hag er meurvor Habask
- Ur brezel war-zouar, war-vor hag en aer

An ekonomiezhoù hag ar c'hevredigezhioù mobilizet

- Un **ekonomiezh vrezel** : labouradegoù armoù, preizhañ an douaroù aloubet
- **Poblañsoù mobilizet** : soudarded ha sivilid
- **Armoù nevez**, armoù divent o galloud distrujañ (bombezenn atomek...)

Ur brezel peurziskar

Tiriadoù drastet

- Europa dismantret
- Kerioù eus Japan kaset da netra gant an arm atomek

Un niver bras a dud lazhet

- Ouzhpenn **50 milion a dud marvet**, sivilid dreist-holl

Ur brezel distrujañ gouennoù

- En Europa, **gouennlazh** ar Yuzevien hag ar Tsiganed gant an nazied (*Einsatzgruppen*, kampoù-distruj)

Gerioù-alc'hwez

- Kevredidi
- Ahel
- Kamp-tolp
- Kamp-distruj
- *Einsatzgruppen*
- Gouennlazh
- Brezel peurziskar

Deiziadoù pennañ

- **1939-1945** : Eil Brezel-bed
- **1945** : Dieubidigezh ar c'hampoù-distruj
- **8 a viz Mae 1945** : fin an Eil Brezel-bed en Europa
- **Miz Eost 1945** : bombezennoù atomek war Hiroshima ha Nagasaki

Tud pennañ

■ **Adolf Hitler** (1889-1945)
E penn Alamagn nazi eus 1933 da 1945.

■ **Winston Churchill** (1874-1965)
Kentañ ministr ar Rouantelezh-Unanet eus 1940 da 1945.

■ **Franklin Delano Roosevelt** (1882-1945)
Prezidant ar Stadoù-Unanet eus 1933 da 1945.

■ **Josef Staline** (1879-1953)
Sekretour meur Strollad komunour URSS eus 1922 da 1953. E penn URSS eus 1928 da 1953.

Evit mont pelloc'h

DA LENN

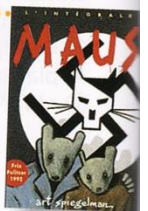
- A. Frank, *Journal*, Le Livre de poche, 1977.
- P. Levi, *Si c'est un homme*, Pocket, 1947.
- S. Ricard, F. Bourgeron, *Stalingrad Khronika*, tome 1, Éditions Dupuis, collection « Aire Libre », 2011.
- A. Spiegelman, *Maus*, l'intégrale, 2 vol, Flammarion, 1998.

DA SELAOU

- *Bergen Belsen, Paotr Plouared distroet deus an ifern... – Mourir des camps de concentration Nazis*, Dastum, 2004.

DA WELET

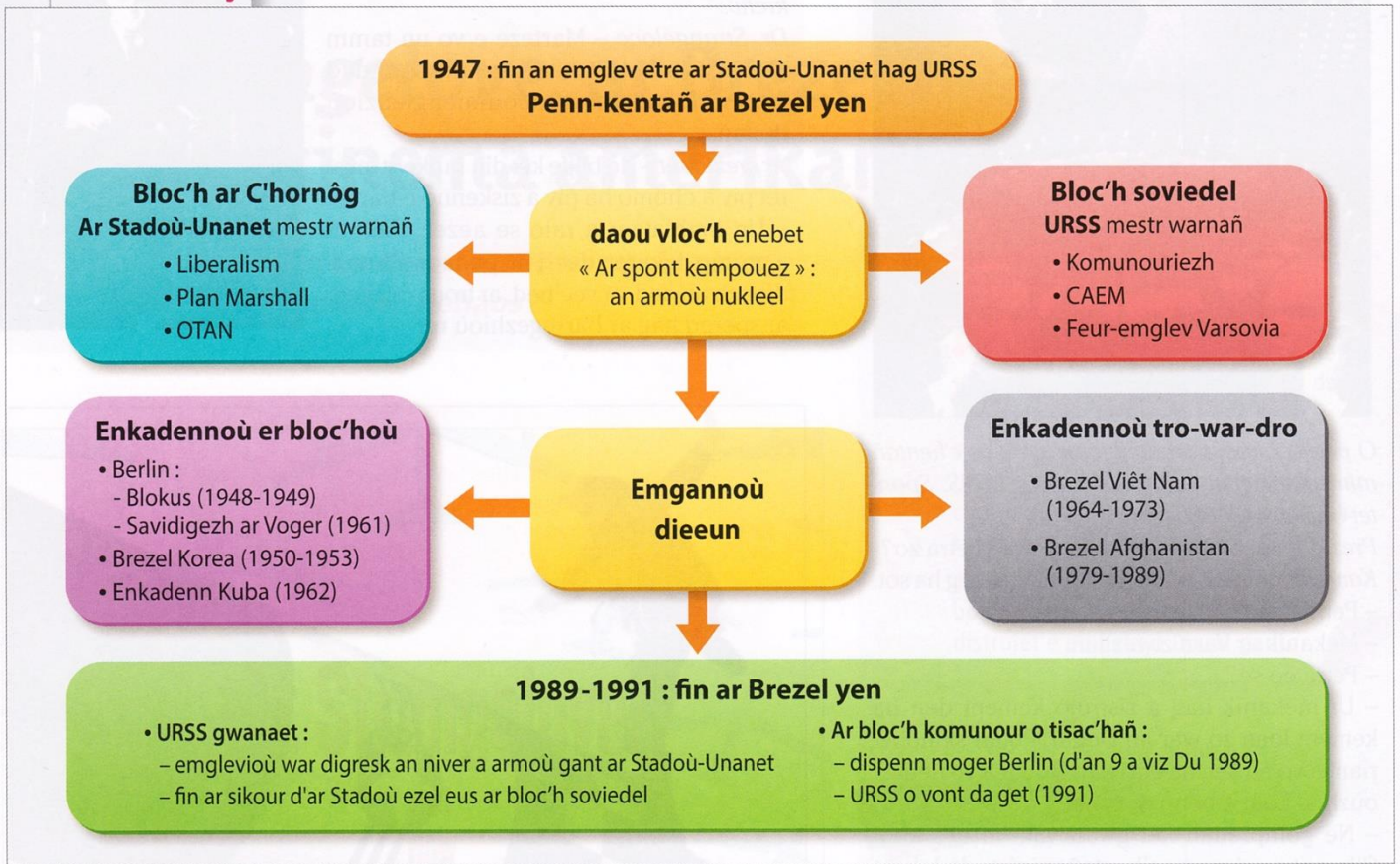
- *Apocalypse (La Seconde Guerre mondiale)*, Daniel Costelle et Isabelle Clarke, 2009.
- *The Pacific*, Tom Hanks et Steven Spielberg, 2009.
- *Stalingrad*, Joseph Vilsmaier, 1993.
- *La Liste de Schindler*, Steven Spielberg, 1993.
- *La vita è bella (La vie est belle)*, R. Benigni, 1997
- *Amen*, C Gavras, 2002
- *The pianist*, R. Polansky, 2002
- *La chute*, Oliver Hirschbiegel, 2004
- *La rafle*, Rose Bosch, 2010
- *Saving Private Ryan*, S. Spilberg, 1998

Ar pep pouezusañ

Ar Brezel yen (1947-1991)

Derc'hel soñj

Gerioù-alc'hwez

- Bloc'hoù
- Brezel yen
- OTAN (AFNA)
- Feur-emglev Varsovia
- Plan Marshall
- Rideoz-houarn

Deiziadoù pennañ

- **1945** : krouidigezh ONU (ABU)
- **1947-1962** : barr ar Brezel yen
- **1961** : savidigezh moger Berlin
- **1989** : dispenn moger Berlin
- **1991** : aet URSS da get

Merk BREVED

Merk BREVED

Tud pennañ

■ **John Fitzgerald Kennedy** (1917-1963). Bet prezidant ar Stadoù-Unanet etre 1960 ha 1963.

■ **Mikhaïl Gorbatchev** (bet ganet e 1931). Aet da rener URSS e 1985. Lakaet en doa ar Brezel yen da baouez etre 1987 ha 1989.

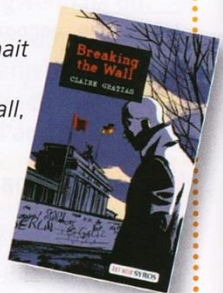

■ **Nikita Khrouchtchev** (1894-1971). Aet da rener URSS goude marv Stalin (1953).

Evit mont pelloc'h

DA LENN

- John Le Carré, *L'espion qui venait du froid*, Folio, Gallimard, 1973.
- Claire Gratiot, *Breaking the Wall*, Syros jeunesse, Rat noir, 2009
- P. Demenet, *J'ai vécu le mur de Berlin, 1961-1989*, Bayard Jeunesse, 2007.

DA WELET

- *Bons baisers de Russie*, Terence Young, 1963.
- *Dr Strangelove (Docteur Folamour e galleg)*, Stanley Kubrick, 1964.
- *Le Rideau déchiré*, Alfred Hitchcock, 1966.
- *La vie des autres*, F. von Donnersmarck, 2007
- *Goodbye Lénine*, Wolfgang Becker, 2003
- *Est Ouest*, Régis Wargnier, 1999

Eus an trevadennoù d'ar Stadoù nevez-dizalc'het

Derc'hel soñj

Orin an dizalc'hiezhoù

- **En trevadennoù** : kresk an emsavadegoù broadelour
- **Er-maez eus an trevadennoù** :
 - metropolennoù trevadennel gwanaet gant an Eil Brezel-bed
 - enep-trevadenniñ ar Stadoù-Unanet hag URSS
 - enep-trevadenniñ an ONU, diwar gwir ar pobloù d'en em ren o-unan

An didrevadenniñ

En Azia
En Afrika

Prantad pennañ : 1947-1962

- **1947** : Indez rannet e div Stad (Unaniezh India ha Pakistan)
- **1954-1962** : brezel dizalc'hiezh Aljeria
- **1960** : dizalc'hiezh trevadennoù gall Afrika zu

Ganedigezh an trede-bed

- 1955

Daeoù ar Stadoù nevez-dizalc'het

- **Politikerezh** : lakaat an damani vroadel da dalvezout
- **Ekonomiezh** : programmoù diorren

Trede-bed liesseurt

- Kreskadurezh bras Stadoù Azia
- Diaesterioù ar Stadoù afrikan subsaharian

Gerioù-alc'hwez

- Enep-trevadenniñ
- Didrevadenniñ
- Stad dieub
- E-maez bloc'h
- Trede-bed

Deiziadoù pennañ

Merk BREVED

- **1947-1962** : prantad pennañ an didrevadenniñ
- **1947** : dizalc'hiezh Indez ha rannadur etre div Stad : Unaniezh India ha Pakistan
- **1954-1962** : brezel dieubidigezh Aljeria
- **1960** : dizalc'hiezh Afrika zu

Tud pennañ

■ **Houari Boumediene** (1932-1978)
Prezidant republik Aljeria etre 1965 ha 1978.

■ **Jawaharlal Nehru** (1889-1964)
Kentañ ministr Unaniezh India etre 1947 ha 1964. Kemer a ra perzh e kuzuliadeg Bandung evit krouiñ strollad ar Stadoù e-maez bloc'h.

■ **Mohandas Gandhi** (1869-1948)
Stourm evit dizalc'hiñ India, oc'h en em harpañ war an difeulster.

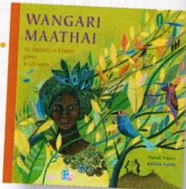

■ **Léopold Sédar Senghor** (1906-2001)
Prezidant republik Senegal etre 1960 ha 1980.

Evit mont pelloc'h

DA LENN

- F. Prévot, *Wangari Maathai*, TES, 2013.
- S. Descornes, *Indochine 54 – Tombés du ciel*, Nathan Jeunesse (levr niverel), 2010.
- B. Droz, *La Fin des colonies françaises*, Gallimard, Découvertes, 2009.
- J. Fernandez, *Carnets d'Orient*, Casterman. (heuliad bannoù treset war istor Aljeria).

DA WELET

- *Gandhi*, R. Attenborough, 1982.
- *Hors la loi*, R. Bouchareb, 2010.
- *Frankiz*, Ar Vro Bagan, 2013.
- *Ennemi intime*, F.E. Siri, 2007
- *Avoir vingt ans dans les Aurès*, R. Vautier, 1972
- *Nuit noire, 17 octobre 1961*, A. Tsma, 2005

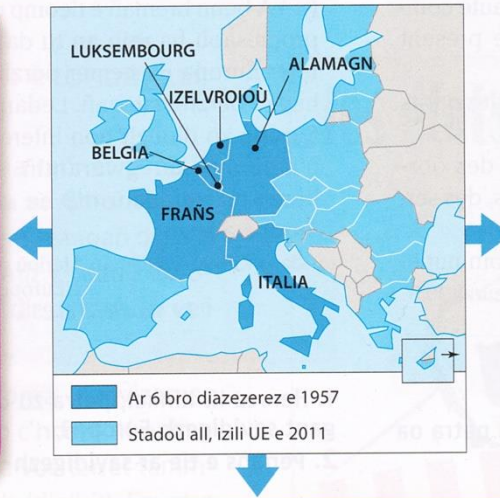

Sevel Europa

Derc'hel soñj

Pazenoù al ledanaat

- **Ar c'hornôg da gentañ**
1951 : 6 bro diazezez
- **1973** : ledanaat war-zu an norzh → Europa 9 bro
- **Bloavezhioù 1980** : ledanaat war-zu ar su → Europa 10 bro ha 12 goude
- **1995** : ledanaat war-zu an norzh hag ar c'hreiz → Europa 15 bro
- **2004 ha 2007**
Ledanaat war-zu ar c'hreiz hag ar reter → Europa 25 bro ha 27 goude

An enframman ekonomikel

- **1951** : krouet ar CECA
- **Krouet ar CEE**
1957 : feurioù-emglev Roma
(CEE hag Euratom, marc'had kumun, diskenn an taosoù maltouterezh)
- **Krouet UE**
1992 : feur-emglev Maastricht
(marc'had diabarzh bras, monedone frank ar marc'hadourezhioù, ar servijoù hag an dud)
- **2002 : an euro lakaet en implij**
gant Bank kreiz Europa

Sevel a-du gant talvoudoù an demokratelezh

An holl Stadoù eus UE zo **demokratezhioù**

- **1957 : feurioù-emglev Roma – sevel ensavadurioù boutin** :
Komision Europa, Kuzul Europa, Parlamant Europa
- **1979** : Parlamant Europa dilennet dre ar vouezhiadeg hollek
- **1993 : feur-emglev Maastricht** (keodedourezh european)
- **2000** : Karta ar gwirioù diazez

Gerioù-alc'hwez

- Donaat
- Keodedourezh european
- Kumuniezh ekonomikel Europa (CEE)
- Kumuniezh Europa evit ar glaou hag an dir (CECA)
- Ledanaat
- Spas Schengen
- Enframman
- Unaniezh Europa (UE)

Deiziadoù pennañ

- **1957** : feurioù-emglev Roma
- **1992** : feur-emglev Maastricht
- **2002** : an euro lakaet en implij

Tud pennañ

■ **Konrad Adenauer** (1876-1967) Kañseller RFA eus 1949 da 1963.

■ **Jean Monnet** (1888-1979) Kentañ prezidant ar CECA eus 1952 da 1955.

■ **Jacques Delors** (ganet e 1925) Prezidant Komision Europa eus 1985 da 1994.

■ **Robert Schuman** (1886-1963) Ministr gall an Aferioù estren eus 1948 da 1953.

Evit mont pelloc'h

DA LENN

- B. Angel et J. Lafitte, *L'Europe, petite histoire d'une grande idée*, Découvertes Gallimard, 1999.
- J. Le Goff, *L'Europe racontée aux jeunes : comment peut-on être européen ?*, Éditions du Seuil, 1996.

DA WELET

- F. Lanzenberg, *La France et la Construction européenne*, Multimédia France Productions, 2006
- C. Klapisch, *L'Auberge espagnole*, 2002 (studieren ar program Erasmus e Spagn)

KLASK PELLOC'H

- <http://www.touteurope.eu> (lec'hienn ofisiel Frañs war Unaniezh Europa)
- <http://www.robert-schuman.eu> (lec'hienn fondasion Robert Schuman)

Ar bed abaoe penn-kentañ ar bloavezhioù 1990

Derc'hel soñj

1989-1991 : fin ar Brezel yen Ur bed unpol

- Dispenn ar bloc'h komunour ha fin URSS
- Ar Stadoù-Unanet, un dreistgalloudegezh hep he far
- Ar Stadoù-Unanet, « archerien ar bed » gant asant an ONU : brezel ar *Golfe* (1991)

Abaoe 1991 : dizurzh war ar bed

- **Kalz brezelioù hag enebiezhoù**
 - brezel diabarzh e Yougoslavia (1992-2001)
 - brezelioù diabarzh en Afrika ha gouennlazh e Rwanda (1994)
 - enebiezhoù ha brezelioù er Reter-kreiz : Israel-Palestina ; Afghanistan (abaoe 2001) ; Irak (2003-2011)

- **Gourdrouz an armoù distruj a-vras**

An ONU a glask derc'hel ar peoc'h etrebroadel

- kefridioù derc'hel ar peoc'h
- krouet al Lez kastizel etrebroadel

Abaoe 2001 : ur bed liespol

- **Gwanaet ha taget ar Stadoù-Unanet**
 - 11 a viz Gwengolo 2001 : gwalldaolioù islamour er Stadoù-Unanet
 - ar Stadoù-Unanet o vrezeliñ a-enep ar sponterezh islamour : taget Afghanistan hag Irak hep trec'h ebet
- **Galloudegezhioù-rannved nevez**
 - Unaniezh Europa brasaet war-zu ar reter (2004-2007)
 - galloudegezhioù war eskoriñ : ar BRICS

Gerioù-alc'hwez

- Armoù distruj a-vras
- BRICS
- G8
- G20
- Islamouriezh
- Reter-kreiz
- ONU (ABU)
- Sponterezh

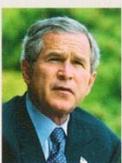
Deziadoù pennañ

- **1991** : dispenn ar bloc'h komunour, fin ar Brezel yen, brezel ar *Golfe*
- **D'an 11 a viz Gwengolo 2001** : gwalldaolioù sponterezh a-enep ar Stadoù-Unanet
- **2001** : penn-kentañ emelladenn ar Stadoù-Unanet en Afghanistan
- **2003-2011** : emelladenn amerikan en Irak
- **2004-2007** : brasaat Unaniezh Europa war-zu ar reter

Tud pennañ

■ **George H. Bush**
(bet ganet e 1924). Prezidant ar Stadoù-Unanet eus 1989 da 1993. Brezel ar *Golfe* zo bet diwar e intrudu.

■ **George W. Bush**
(bet ganet e 1946). Prezidant ar Stadoù-Unanet eus 2001 da 2009. Aloubiñ Afghanistan (2001) hag Irak (2003) zo bet graet diwar e intrudu.

■ **Ousama Ben Laden** (1957-2011). E penn an aozadur sponterezh islamour Al-Qaida, aozer meur a walldaol, hini an 11 a viz Gwengolo 2001 en o zouez. Lazhet e Pakistan gant an arme amerikan goude ma oa bet klask war e lerc'h e-pad 10 vloaz.

Evit mont pelloc'h

DA LENN

- P. Boniface, H. Védrine, *Atlas des crises et des conflits*, Armand Colin, 2009.
- Don Delillo, *L'Homme qui tombe*, Actes Sud, 2008.
- A. Swofford, *Jarhead*, Calmann-Lévy, 2004.

DON DELILLO
L'HOMME QUI TOMBE

DA WELET

- *World Trade Center*, O. Stone, 2006.
- *Persepolis*, M. Satrapi, V. Paronnaud, 2007.
- *Les Rois du désert*, David O. Russel, 1999.

KLASK PELLOC'H

- <http://www.un.org/fr/> lec'hienn ar Broadoù-Unanet
- <http://www.911memorial.org/> e koun gwalldaolioù an 11 a viz Gwengolo 2001, lec'hienn e saozneg

Ar Republik etre an daou Vrezel-bed

Derc'hel soñj

Eus ar brezel d'ar peoc'h (1917-1920)

- **1917** : diskrog-labour, mutinerzh, fin an Unaniezh sakr
- **Levezon dispac'h Rusia**
 - diskrogoù-labour bras 1919-1920
 - sokialourien rannet e **kendalc'h Tours** (1920)

Enkadenn ar bloavezhioù 1930

- **Enkadenn ekonomikel ha sokial** : dilabour bras
- **Enkadenn bolitikel**
 - enep-parlamantouriezh
 - Republik en arvar abalamour d'al ligoù (tu dehoù pellañ) : manifestadeg **d'ar 6 a viz C'hwevrer 1934**

Talbenn ar bobl

- **Unaniezh strolladoù an tu kleiz evit difenn ar Republik**
 - enep al ligoù
 - evit ar frankizoù hag an demokratelezh
- **Trec'h Talbenn ar bobl en dilennadeg (Mae 1936) Léon Blum** e penn ar gouarnamant
- **Lezennoù sokial Talbenn ar bobl**
 - emglevioù Matignon
 - vakañsoù gopret
 - sizhun 40 eurvezh labour
- **Enebiezh bourc'hizien an aferioù**

Gerioù-alc'hwez

- Emglevioù Matignon
- Kendalc'h Tours
- Talbenn ar bobl
- Lig
- Lezennoù sokial
- SFIC
- SFIO

Deiziadoù pennañ

- **1917** : dispac'h Rusia
- **1920** : kendalc'h Tours, SFIO rannet
- **1920** : ganedigezh ar strollad komunour gall
- **D'ar 6 a viz C'hwevrer 1934** : emsavadeg al ligoù
- **D'ar 14 a viz Gouere 1935** : ganedigezh Talbenn ar bobl
- **D'an 3 a viz Mae 1936** : trec'h Talbenn ar bobl en dilennadeg
- **Even 1936** : lezennoù sokial 1936

Merk BREVED

Merk BREVED

Tud pennañ

■ **Léon Blum** (1872-1950)
E penn an SFIO war-lerc'h kendalc'h Tours. E penn Talbenn ar bobl adalek 1936.

■ **Marcel Cachin** (1869-1958)
Unan eus ar re o doa savet ar Strollad komunour e Frañs e 1920.

■ **Georges Clemenceau** (1841-1929)
Ezel eus ar strollad radikal. Galvet e penn ar gouarnamant pa oa 77 vloaz etre 1917 ha 1919.

Evit mont pelloc'h

DA LENN

- J.-P. Gibrat, *Mattéo, Deuxième époque 1917-1918*, Éditions Futuropolis, 2010.
- D. Tartakowsky, *Le Front populaire, la vie est à nous*, Gallimard, 1996.
- J.-S. Bordas, *Le Recul du fusil*, Quadrants, 2010.

DA WELET

- *La vie est à nous*, Jean Renoir, 1936.
- *Le Crime de M. Lange*, Jean Renoir, 1936.
- *La Belle Équipe*, Julien Divivier, 1936.
- *Faubourg 36*, Christophe Barratier, 2008.

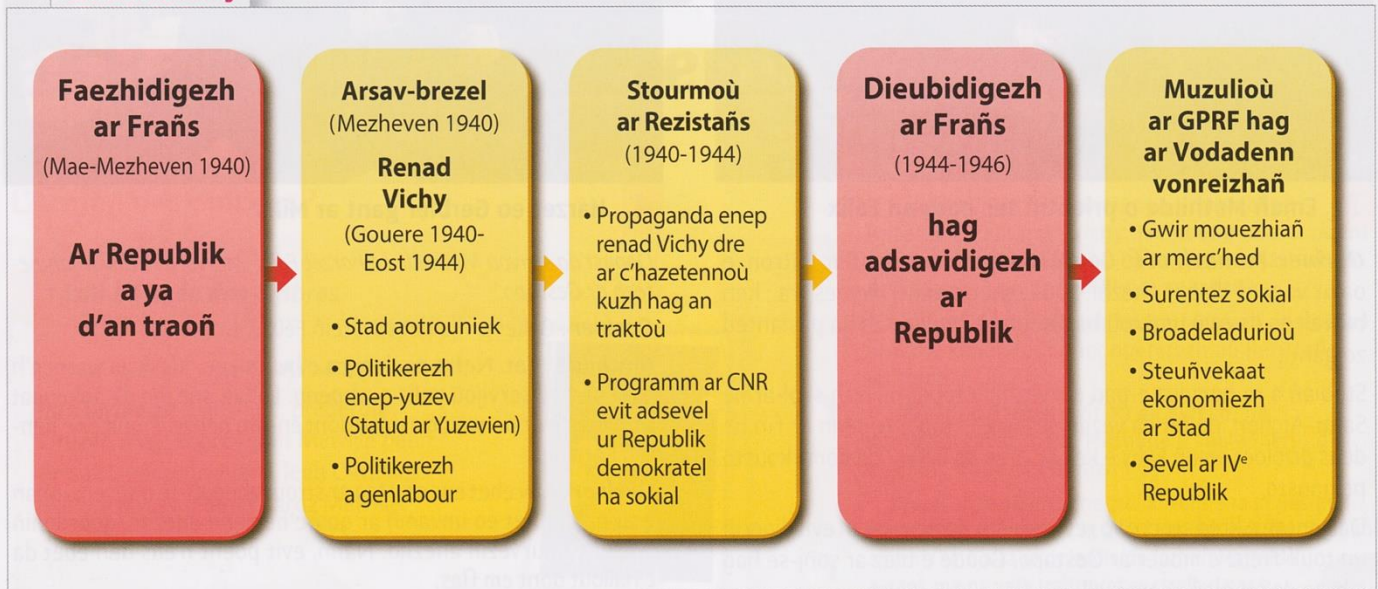
KLASK PELLOC'H

- <http://www.ina.fr>
- http://www.assemblee-nationale.fr/13/evenements/Ceremonie_quatre-vingts/leon-blum.asp

Ar pep pouezusañ

Republik Frañs o vont d'an traoñ hag o sevel en-dro (1940-1946)

Derc'hel soñj

Gerioù-alc'hwez

- Enep-yuzevouderiezh
- CNR
- Kenlabour
- FFI
- FFL
- Renad Vichy
- Republik
- Rezistañs

Deiziadoù pennañ

- **Mae-Mezheven 1940** : faezhidigezh ar Frañs dirak Alamagn
- **18 a viz Mezheven 1940** : galv ar jeneral de Gaulle
- **1943** : krouidigezh ar CNR
- **1944** : dieubidigezh ar Frañs hag adsavidigezh ar Republik
- **1944** : gwir mouezhiañ ar merc'hed
- **1945** : krouidigezh ar Surentez sokial

Merk BREVED

Merk BREVED

Merk BREVED

Merk BREVED

Tud pennañ

■ **Philippe Pétain** (1856-1951)
Penn ar Stad c'hall etre 1940 ha 1944. Barnet e 1945 evit bezañ kenlabouret, kondaonet eo d'ar marv. Met bac'het e vo a-hed-buhez.

■ **Charles de Gaulle** (1890-1970)
Penn Nerzhioù ar Frañs dieub ha goude penn Gouarnamant da c'hortoz ar Republik c'hall adalek 1944.

■ **Jean Moulin** (1899-1943)
Prefed savet a-du gant ar jeneral de Gaulle e 1940. Bet krouet ar CNR gantañ. Harzet e 1943 gant Gestapo Lyon e varv diwar jahinerezh.

Evit mont pellor'h

DA LENN

- Ungerer T., *Otto*, TES, 2006.
- Aubrac L., *Ils partiront dans l'ivresse*, Éditions du Seuil, 1983.
- Kessel J., *L'Armée des ombres*, 1943.
- Rouso H., *La France dans les années noires*, Gallimard Découverte, 1992.

DA WELET

- *La Bataille du rail*, R. Clément, 1946.
- *Au revoir les enfants*, L. Malle, 1987.
- *Lucie Aubrac*, Cl. Berri, 1997.

KLASK PELLOC'H

- www.charles-de-gaulle.org/
- www.musee-resistance.com/
- www.memorial-caen.fr/

Ar pep pouezusañ

De Gaulle, krouer ar V^{vet} Republik

Derc'hel soñj

Ur renad dambrezidantel

- Bonreizh ar V^{vet} Republik : galloudoù bras gant prezidant ar Republik
- Ur prezidant dilennet dre ur voterezh hollek eeun
- Reizhveli ar prezidant diazezet war al liamm a-dost gant ar geodedourien (referendom, mont e-touesk an dud...)

Pouez Frañs er bed

- Renket kudenn an trevadenoù (Aljeria)
- Arm nukleel
- Pellaat diouzh Stadoù-Unanet Amerika
- Sevel Europa ha tostaat ouzh Alamagn
- Kresk ekonomikel

Ar galloud oc'h uzañ

- 1965 : de Gaulle dilennet en-dro goude an eil tro
- Enkadenn miz Mae 1968
- Faezhidigezh de Gaulle e referendom 1969 hag e zilez

Gerioù-alc'hwez

- Kenober
- Galloud-seveniñ
- Galloud hiniennel
- Referendom
- V^{vet} Republik

Deiziadoù pennañ

- **1958-1969** : ar bloavezhioù de Gaulle
- **1958** : V^{vet} Republik krouet
- **13 mai 1958** : enkadenn Aljeria, distro de Gaulle d'ar galloud
- **1962** : referendom war dilennadeg ar prezidant en un doare hollek eeun
- **1965** : dilennadeg ar prezidant kentañ en ur voterezh hollek eeun
- **1968** : enkadenn miz Mae 1968
- **1969** : zilez roet gant de Gaulle

An den pennañ

- **Charles de Gaulle (1890-1970)**
- **Mae 1958** : aet ar galloud gantañ en-dro da-geñver enkadenn Aljeria; krouet en deus ar V^{vet} Republik ha bet ar c'hentañ prezidant anezhi.
- **Mae 1968** : kavet abeg ennañ gant ar C'hallaoued met soutenet gant ar muianiver er Vodadenn vroadel.
- **1969** : reiñ a reas e zilez goude bezañ kollet ur referendom.

Evit mont pelloc'h

DA LENN

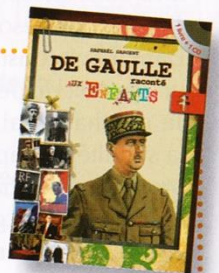
- R. Dargent, *De Gaulle raconté aux enfants*, Éd. Éveil et découvertes, 2010.

DA WELET

- *De Gaulle, la fin d'un règne*, dielfilm gant J.-M. Djian, 2009.
- *Le Grand Charles*, film tele gant B. Stora, 2005.

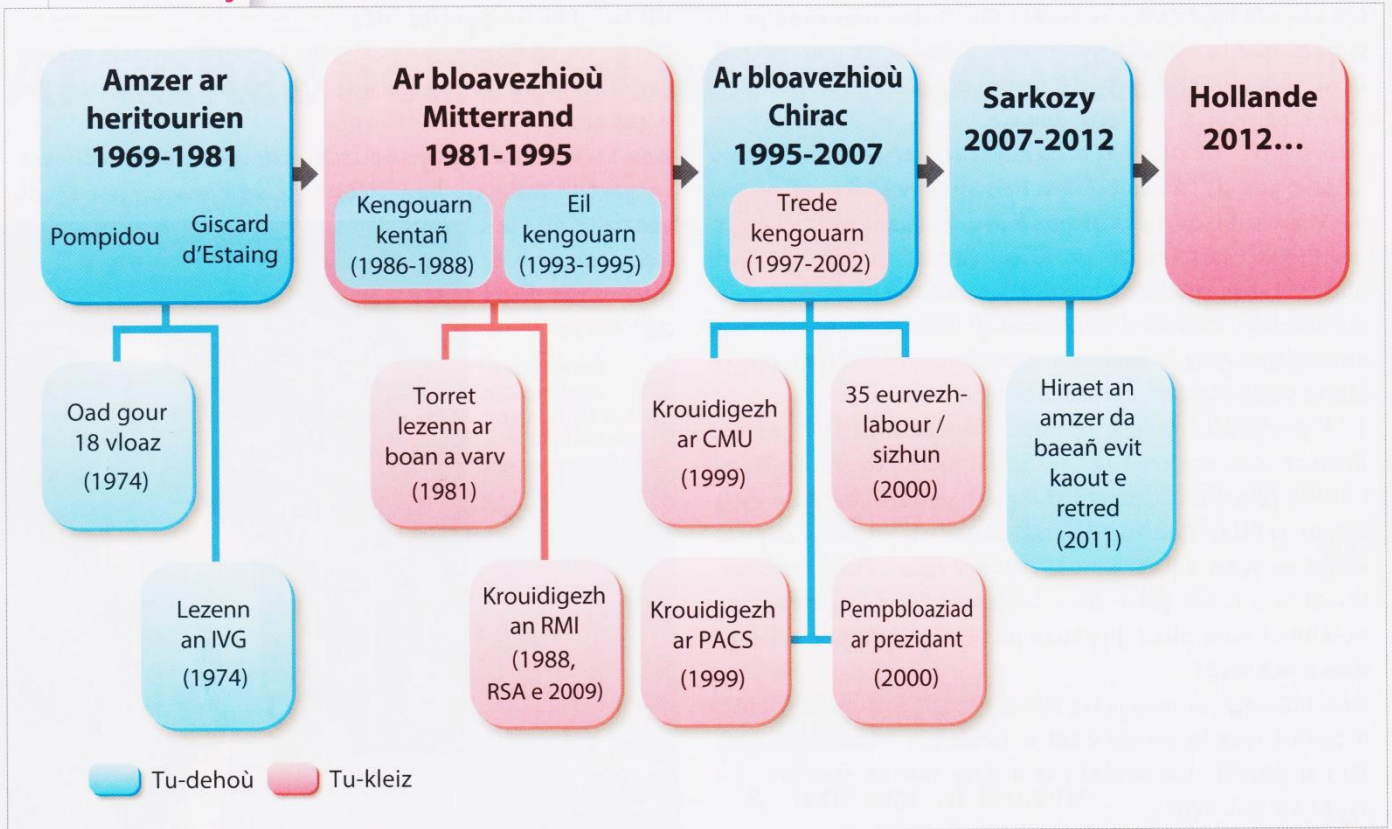
KLASK PELLOC'H

- <http://www.charles-de-gaulle.org/>
- <http://bibliotheque.sciences-po.fr/fr/produits/bibliographies/mai68/images>
- <http://expositions.bnf.fr/mai68/index.htm>

Ar V^{vet} Republik o labourat war hir amzer

Derc'hel soñj

Gerioù-alc'hwez

- Pebeilañ
- Kengouarn
- Galloud-seveniñ
- Referendom

Deiziadoù pennañ

- **1974** : oad-gour da 18 vloaz Lezenn an IVG
- **1981-1995** : « ar bloavezhioù Mitterrand »
- **1995-2007** : « ar bloavezhioù Chirac »

Tud pennañ

- **Georges Pompidou** (1911-1974). Kentañ ministr etre 1962 ha 1968, prezidant ar Republik etre 1969 ha 1974. Marvet e-kerzh e respet.
- **Valéry Giscard d'Estaing** (ganet e 1926). Prezidant ar Republik etre 1974 ha 1981. Klask a ra gouarn e-kreiz.
- **François Mitterrand** (1916-1996). Prezidant ar Republik etre 1981 ha 1995. Daou respet seizh vloaz.
- **Jacques Chirac** (ganet e 1932). Prezidant ar Republik etre 1995 ha 2007. Ur respet seizh vloaz hag unan pemp bloaz.
- **Nicolas Sarkozy** (ganet e 1955). Prezidant ar Republik etre 2007 ha 2012.
- **François Hollande** (ganet e 1954). Prezidant ar Republik abaoe 2012.

Evit mont pelloc'h

DA LENN

- P. Brasme et C. Le Corre, *Histoire des Républiques françaises et de leurs présidents*, collection « Jeunesse Histoire », Ouest-France, 2007.
- N. Charbonneau et L. Guimier, *La Ve République pour les nuls*, First Éditions, 2008.
- J. Lacouture, B. Baconnier, *Les Grands Moments de la Ve République, 50 ans en images*, Flammarion, 2007.

DA WELET

- *Le Bon Plaisir*, F. Girod, 1983.
- *1974, Une partie de campagne*, R. Depardon, Arte éditions, 2002.
- *Le 10 mai de François Mitterrand*, A. Chemin et P. Cohen, MMM Productions, 2011.
- *La Conquête*, X. Durringer, Gaumont vidéo, 2011.
- *Mitterrand et le monde*, P. Barbéris, Arcapix, Arte France/Ina, 2011.

KLASK PELLOC'H

- <http://www.elysee.fr> (lec'hienn Prezidant ar Republik)
- <http://www.assemblee-nationale.fr> (lec'hienn ar Vodadenn vroadel)
- <http://www.premier-ministre.gouv.fr> (lec'hienn ar C'hentañ Ministr hag ar Gouarnamant)
- <http://www.ina.fr> (lec'hienn an INA, Institut national de l'audiovisuel)

